april hadden bevonden, nog maar een-en-twintigduizend aanwezig. Tot Himmler drong door dat verscheidene bevrijde gevangenen onmiddellijk wraak zouden hebben genomen op Duitse burgers die in de nabijheid van het kamp woonden. Werd hem toen door fanatici in hoge *SS*-kringen verweten dat dàt de gevolgen waren van de instructies die hij door Pohl en Glücks had laten overbrengen? Het is mogelijk. In elk geval ging op 14 april als antwoord op vragen van de *Lagerkommandanten* van Dachau en Flossenbürg of zij inderdaad hun kampen zonder strijd moesten overgeven, een nieuw schriftelijk algemeen bevel van hem uit dat dwars tegen de instructies van midden maart inging; het nieuwe bevel luidde:

'*Die Übergabe kommt nicht in Frage. Das Lager ist sofort zu evakuieren. Kein Häftling darf lebendig in die Hände des Feindes fallen. Die Häftlinge haben sich grausam gegen die Zivilbevölkerung in Buchenwald benommen.*' [1]

Dat Himmler omtrent dit nieuwe bevel niets aan Kersten zou zeggen, spreekt vanzelf: deed hij dat wèl, dan was het gevaar groot dat de mogelijke verbinding met de Geallieerden (een verbinding waarvoor hij zich ook moeite was gaan geven door enkele Nederlandse *Waffen-SS*-officieren in te schakelen[2]) bij voorbaat versperd zou worden.

[1] Het voor Dachau bestemde exemplaar van dit bevel werd na de bevrijding van het kamp gevonden; men vindt de tekst in het door de bevrijde Nederlanders uitgegeven gestencilde blad *De Stem der Lage Landen*, no. 3 (4 mei 1945), herdrukt in *Document uit Dachau. 'De Stem der Lage Landen'* (1946), p. 21. [2] Dat de verbinding via Nederlanders voor Himmler van belang was, was al eerder gebleken. Eind augustus '44 had jhr. L. P. D. op ten Noort, chef van de afdeling hoger onderwijs van het te Apeldoorn gevestigde departement van opvoeding, wetenschap en cultuurbescherming, aan zijn zuster, jkvr. Julia op ten Noort, die hem uit Berlijn had opgezocht (zij was het geweest die vóór de oorlog Rost van Tonningen bij Himmler had geïntroduceerd), uiteengezet dat Duitsland een accoord met de Geallieerden diende na te streven en dat dit misschien bevorderd kon worden door een vooraanstaand Nederlander (op ten Noort dacht daarbij aan de oud-gouverneur-generaal van Nederlands-Indië jhr. mr. B. C. de Jonge die in Oosterbeek woonde) in te schakelen. Julia op ten Noort ging met die mededelingen naar Berlijn terug en bij haar broer meldde zich toen op 18 september, daags na de grote Geallieerde luchtlandingen, een koerier uit Berlijn met een brief van zijn zuster, inhoudend de mededeling dat Himmler onmiddellijk met de vooraanstaande Nederlander in Berlijn overleg wilde plegen. Op ten Noort trachtte de Jonge te bereiken maar kon door de gevechten op de zuidelijke Veluwe niet veel verder komen dan een paar kilometer buiten Apeldoorn. Nadien kon hij de Jonge, die in het Kasteel Amerongen (de eerste verblijfplaats in Nederland van ex-keizer Wilhelm de Tweede) zijn intrek had genomen, wekenlang niet vinden. Eind oktober kwam een *SS*-koerier hem vragen, hoe de zaak er voor stond – op ten Noort kon hem niets meedelen. Pas begin november ontdekte hij waar de Jonge woonde. Of